

13.23x24.68	1/2	10	עמוד	גלובס - כותרת	05/2018	63381921-3
39804 - טבעי - NATURAL GA						

## כך מזרימה אידופה כסף לטרור האיראני



אלי ציפורי

עמ' 10

הסרת הסנקציות על איראן וחידוש ייצוא הנפט לאיחוד האירופי הזרימו לאיראן מיליארדי דולרים לפחות בשנה

# הסנקציות הוסרו, והכסף מנפט זורם למימון הטרור

ואירופיים. בהמשך אף השתתף בנק אוף צ'יינה בהעברת הכספים. כמו כן ישנן הברחות כספים דרך המנהרות - והכול כדי לממן את הארגון ואת משפחות השחידים.

כמובן, האזרחים שנשלטים על ידי ארגוני הטרור או ממשלות הממנות טרור משלמים את המחיר מבחינה כלכלית. הם הפכו לשבויים בפועל של דיקטטורת הטרור: אבטלה גואה, תנאי מחיה גרועים, אינפלציה בנסיקה, כמו באיראן. כל אלה מכניסים את האזרחים למעגלי ייאוש, דיכוי, ואז תסיסה והפניית אצבע מאשימה (גם) לשלטון. שוב, אפשר לראות זאת היטב באיראן.

המלחמה בטרור, אם כן, היא גם מלחמה כלכלית - ניסיון לחנוק את צינורות המימון עד כמה שניתן. אי-אפשר לסגור הרמטית את הלבנות הכספים וההברחות שלה, אבל אפשר להעניש בנקים או לסגור את קווי הכסף, כמו שהיה במקרה של איראן: במשך שנים סנקציות הגבילו את ייצוא הנפט מהמדינה, עד הסכם הגרעין ששחרר את הפקק, כלומר את הסנקציות, והגביר את זרימת הכסף. מדובר בכסף גדול, כפי שנראה מיר - כסף שממן את הפעילות האיראנית הצבאית.

### אלי ציפורי גילוי נאות



**1.** ארגוני טרור אינם יכולים להסתפק רק באיריאולוגיה פנאטית, קיצונית ורצחנית. לכך מאחזיה ככל אלה, הם צריכים את החמצן לאיריאולוגיה הזאת - הם צריכים כסף למימון שוטף, לתשלום משכורות, למימון רכישת כלי נשק. והם צריכים כמה שיותר מהכסף הזה, כדי לממן את הטרור שלהם לאורך זמן ואף להרחיבו. זה נכון לדאעש, לחמאס ובוודאי גם לטרור המדינתי שמובילה איראן. מאחורי כל טרוריסט, ומאחורי כל ארגון טרור, יש בראש ובראשונה ארגון פשע כלכלי, כסף שזורם בצינורות לא חוקיים וחוקיים, גם דרך בנקים גדולים בעולם. לדאעש, לרוגמה, היו ועדיין ישנם מקורות כלכליים הכוללים תרומות, "מערכת מיסוי" המבוססת על דמי כופר וסחיטה מעסקים ואזרחים, שוד של מפעלים, השתלטות על שדות נפט ועוד. כל אלה הפכו אותו לארגון פשע כלכלי שמגלגל מאות מיליוני דולרים לפחות. חמאס עושה זאת בעזה. שלטונו ברצועה מתחיל משלטון כלכלי שמשדרת את מטרות הטרור. עו"ר ניצנה דרשן לייטנר, העומדת בראש ארגון "שורת הדין" הנלחם במימון טרור, תיארה בשנת 2014 במאמר ב"גלובס" את השיטה הפיננסית: תרומות מ"ארגוני צדקה" בצרפת, באנגליה, בארה"ב ועוד, לצד כספים שגויסו בסוריה, באיראן ובערב הסעודית, הועברו בחופשיות לגדה המערבית ולרצועת עזה באמצעות בנקים ירדניים

**2.** לאיראן יש משאבי טבע רבים - מאגרי נפט וגז טבעי. בעזרתה של ג'ינה כהן, מומחית לתחום הגז הטבעי בפרט ולשוק האנרגיה העולמי בכלל, המרצה על נושאים אלה בטכניון, אני מציג כאן כמה נתונים מרתקים על התפתחות שוקי הייצוא והנפט של איראן, המסמנים את נתיבי הכסף. בנתונים האלה יש להצדיק את טענות ישראל וראש הממשלה בנימין נתניהו על כך שהסכם הגרעין, לפחות מבחינה כלכלית, שירת את האיראנים והזרים להם עשרות מיליארדי דולרים נוספים (!), שחלק

27.66x31.15	2/2	10 עמוד	גלובס - כותרת	05/2018	63381928-0
39804 - NATURAL GA נג טבעי -					

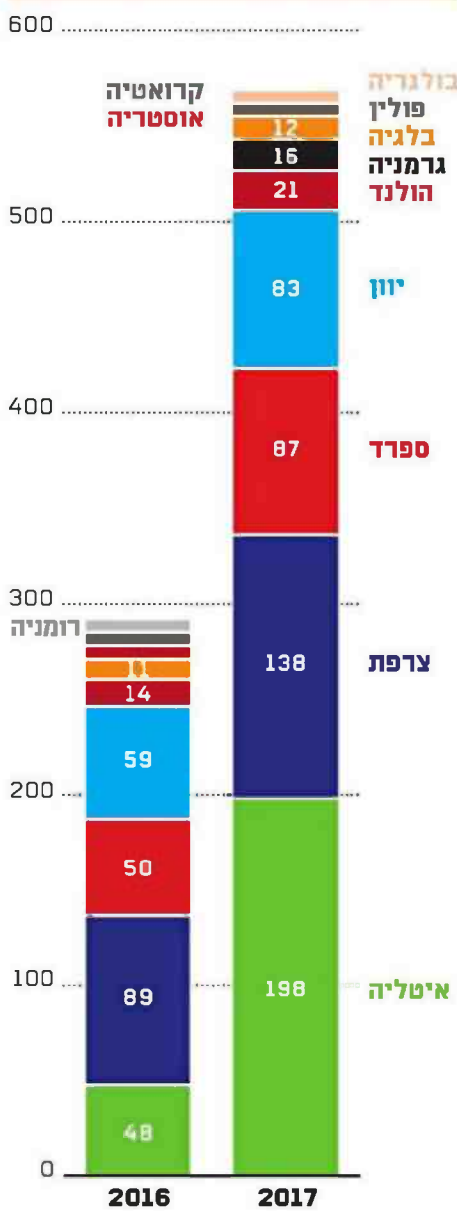
מתקן הפקת נפט באיראן  
צילום: רויטרס



### הסנקציות הוסרו בעקבות הסכם הגרעין, יצוא הנפט מאיראן לאיחוד האירופי קפץ משמעותית

יצוא הנפט מאיראן לאיחוד האירופי הוכפל ב-2017 ומספר הקונים גדל מ-9 ל-11 לאחר שהיצוא צנח לאפס במהלך הסנקציות על איראן (מספר חביות ליום, באלפים)

מחיר חבית נפט ממוצע לייצוא איראני עמד על **כ־50 דולר** בשנת 2017



את שיתוף הפעולה של הקונים האירופאים והאסיאתיים. סין, יפן ודרום קוריאה ייבאו מאיראן יחד 1.4 מיליון חביות ביום ב-2011, 55% מסך היצוא האיראני. זה ירד ל-1.1 מיליון חביות ביום ב-2012 ול-950 אלף חביות ביום ב-2013. האפקט הגדול ביותר על איראן היה האמברגו של האיחוד האירופי ב-2012. שנה לפני כן, האיחוד ייבא 598 אלף חביות ביום, וב-2012 היבוא צנח ל-137 אלף חביות ביום, ולאפס בשנת 2013.

תפוקת הנפט האיראנית פחתה ב-880 אלף חביות ביום ב-2013 כתוצאה מהסנקציות. דבר שהשפיע מאוד, באופן טבעי, על הכנסות איראן מנפט. קשה לסמוך על המספרים שמשחררים האיראנים על היקף יצוא הנפט שלהם דרך סוכנויות הידיעות וקשה לסמוך בכלל על הנתונים התקציביים שהם משחררים. לכן, כל אחד יכול לעשות את החשבון לבדו: יש מחיר

לא קטן מהם שירת ומימן כמוכר את הטרור. הנה הנתונים על יצוא הנפט של איראן:

- התפוקה מגיעה ל-3.8 מיליון חביות ביום. ניתן יהיה להגדיל אותה ב-100,000 חביות נוספות ביום כאשר הקיצוצים של אופ"ק יסתיימו, כי יכולת ההפקה היא מיידית.
- הסכם הגרעין נחתם באמצע 2015 ובפועל השפיע על יצוא הנפט האיראני מ-2016. מחיר הנפט באותה תקופה (מתחילת 2016) יותר מהכפיל עצמו ומתקרב לכ-70 דולר לחבית נפט.
- יצוא הנפט הגולמי מאיראן הגיע לשיא באפריל 2018 של 2.61 מיליון חביות ביום, לפי שירות החדשות של משרד הנפט האיראני. השיא הקודם היה 2.44 מיליון חביות ביום באוקטובר 2016. כלומר, יצוא הנפט האיראני בשיא "הורות" להסרת הסנקציות.
- הסנקציות הקודמות היו מוצלחות מפני שנשיא ארה"ב ברק אובמה הצליח לגייס

הנפט לחבית (מתקרב כיום ל-70 דולר), יש היצוא הממוצע פר יום (הגיע לשיא של 2.6 מיליון חביות ביום), כך שהמכפלות שלהם מביאות להכנסות של עשרות מיליארדי דולרים מיצוא נפט. אם ניקח את שנת 2017, למשל, שבה מחיר הנפט הממוצע של חבית נפט איראנית עמדה על כ-51 דולר ואם נביא בחשבון שמדובר בתוספת של מיליון חביות נפט שנוספו ליצוא כתוצאה מהסרת הסנקציות באמצע 2015, הרי מדובר בתוספת הכנסות עצומה של קרוב ל-20 מיליארד דולר. זה ה"מחיר" הפיננסי, אם אפשר לקרוא לזה כך, של הסרת הסנקציות וזה ה"מחיר" שמוצא את דרכו גם למימון הטרור.

■ מינואר 2016, עם תחילת הסכם הגרעין, הנפט האיראני חזר לזרום לאיחוד האירופי. ספרד הייתה הראשונה, ואחריה צרפת ורומניה, איטליה ויוון. היבוא של האיחוד הגיע בממוצע ל-288 אלף חביות ביום ב-2016, וב-2017 הוא הכפיל את עצמו ל-570,000 חביות ביום. מספר מדינות האיחוד שייבאו נפט איראני עלה ל-11. כלומר, מרמה של אפס יצוא לאיחוד האירופי, זה הגיע קרוב ל-600 אלף חביות ביום. הפרש אדיר שמתרגם כמובן להרבה כסף.

■ לגבי מדינות אסיה: יפן, סין ודרום קוריאה צפויות כעת להפחית פחות את יבוא נפט מאיראן. סין מייבאת היום 620 אלף חביות ביום, והיא הלקוחה הגדולה ביותר של איראן. אם יוטלו סנקציות מחדשות על איראן, לפי הערכות, משקיעים זרים לא יצמצמו כנראה את השקעותיהם. מומחים מעריכים שסנקציות כאלה יפחיתו 250-500 אלף חביות ביום מהתפוקה. הסנקציות הקודמות הפחיתו את התפוקה במיליון חביות ביום (!).

בעשרת החודשים הראשונים של שנת התקציב 2017-2018 (הסתיימה ב-31 במרץ) איראן רשמה גירעון תקציבי כבד על רקע האטה כלכלית וקריסת המטבע. נתוני החודשיים האחרונים (שטרם פורסמו) עשויים לסייע להם להתאושש. המגזר היחיד בכלכלה שרושם ביצועים טובים הוא כמוכר מגזר הנפט. ולא שאפשר לסמוך במיוחד על הדיווחים הכלכליים האיראניים - הם משרתים את המשטר והרבה פחות את אורחי המדינה.

■ בנוגע לגז הטבעי: תפוקת הגז הגולמית של איראן הייתה קצת יותר מ-293 BCM (מיליארד מטר מעוקב) בשנת התקציב 2017, כ-3% יותר מהתפוקה של השנה הקודמת, שבה גדלה התפוקה ב-9.6% מהשנה הקודמת (2015). משרד התעשייה האיראני מציין שהמדינה ייצאה 16.5 BCM ב-11 החודשים הראשונים של השנה (20.3.2017-20.2.2018). שווי הגז הטבעי המיוצא הגיע באותם 11 חודשים לכ-2.5 מיליארד דולר, עלייה של קרוב ל-30% ביחס ל-11 החודשים המקבילים שנה לפני כן. באותם 11 חודשים ייצאה איראן 8.5 BCM של גז טבעי נוזלי (LNG) בשווי של כ-2.8 מיליארד דולר. יצוא הגז הנוזלי ירד ב-2.2% במונחי שווי ו-15.1% במונחי כמות בהשוואה שנתית. לפי חברת הגז הממלכתית האיראנית, המדינה מייצאת כעת 16.8 BCM לעיראק, לטורקיה, לאזרביג'אן ולארמניה. ב-2017 איראן ייצאה 9.2 BCM גז לטורקיה (לעומת 7.7 BCM ב-2016) ו-7.8 BCM (2015).

הביקושים המקומיים באיראן הגיעו לכ-208 BCM בשנה.

3. סיכומו של דבר: הסכם הגרעין שחרר במידה רבה את הפקק הכספי של יצוא הנפט האיראני, אותו פקק שמהווה את צינור המימון לדיקטטורה האיראנית ולמטרות הטרור שלה. חלק די גדול מכספי יצוא הנפט מופנה לארגונים כמו חמאס, חיזבאללה וכמובן גם להתבססות בסוריה - במקום שהוא יופנה פנימה. זו הסיבה לייאוש ולתסכול של אורחי איראן, שהובילו בתורם לכך שהשלטון האיראני חסם את אפליקציית טלגרם השבוע.